

Osmo Soininvaara

Tekoälyajan työ ja osaaminen

Luottamusfoorumi 25.10.2018

A decorative graphic element consisting of several horizontal lines of varying lengths and colors (teal, light blue, white) extending from the left side of the slide towards the right.

Tekoäly on uusi sähkö

- Muuttaa kaikkea
 - Vaikutukset arvailujen varassa, yllätyksiä on tulossa
- McKinsey: Tekoäly tuhoaa 15 % työpaikoista ja muuttaa kolmannesta
 - Jos tekoälyyn etunojassa, uusia tulee tilalle enemmän
- Muutos ei ole erityisen nopea verrattuna vaikka 1960-lukuun
 - Luova tuho on hidastunut
 - Koulutustarve on isompi
- Muutos Suomessa pienempi kuin esimerkiksi Saksassa

Suoraan uhatut työpaikat

- Kaupan kassat
 - Automaattikassa, josta vain kävellään läpi
- Puolet pankki- ja vakuutusväestä
- Juristien rutiinityöt
- Tulkkauspalvelut (rutiini)
- Lääkäri, joka toimii potilasta tapaamatta
- Opetustyöstä osa (!?)
 - Mahdollisuus opetuksen ja oppimisen ratkaisevaan tehostamiseen
- Riski sosiaalisesta onnettomuudesta

Mitä tapahtuu osaamisvinoumalle?

- Työllisyydessä on kyse osaamisvinoumasta ja työmarkkinoiden dynamiikasta ei uusien ja menetettyjen työpaikkojen erotuksesta
 - Tasapainotyöttömyys noussut 2,5 prosentista 7,5 prosenttiin
 - Liian moni on luovuttanut
- McKinsey: Korkeasti koulutettujen osuus työpaikoista
 - 2016 44 %
 - 2030 51 %
- Rutiinityö koneille, ihmistyö vaativammaksi?
 - Tekoäly = tukiäly

Osaamisvinouma pahenee?

- **Automaatio on vähentänyt rutiinitöitä**
 - Jäljelle on jäänyt vaativia
 - Globalisaatio on vaikuttanut samaan suuntaan
 - Työttömyys riippuu voimakkaasti koulutustasosta
- **Tasapainotyöttömyys**
 - 1990 arvio 2,5 %
 - Nyt arvio 7,5 %
- **Tekoäly jatkaa tätä kehitystä**
 - Työttömyys tulee siis lisääntymään, vaikka ”työpaikkoja tulisi lisää”
- **Tai sitten työ muuttuu tylsistyvän helpoksi**

Miljoona suomalaista koulutettava uudestaan

- Ei tekoälyn asiantuntijoiksi vaan tekoälyn vuoksi
- Yksi tutkinto parikymppisenä ei riitä
- Oppivelvollisuusikä 65 vuoteen
- Viikko koulutusta **kaikille** vuodessa
 - Noin 2 % työajasta
 - Hinta vastaa kahden prosentin muutosta työllisyydessä
- Yrityksen, työntekijän vai yhteiskunnan ehdoilla?
- Koulutusseteli tuottaa koulutusmarkkinat
- Tutkintojen rinnalle ajokortit
 - Todistuksena koulutuksessa tai työssä opitusta

Työuralla eteenpäin

- **Yksinkertaisia töitä pitäisi ”luoda” enemmän**
 - Isommat palkkaerot ja täydentävät tulonsiirrot
 - Henkilökohtaisissa palveluissa paljon potentiaalia
- **Kokeneet työntekijät uralla eteenpäin**
 - Helpot työpaikat työttömille
- **Työnvälitystä töissä oleville**
 - Tekoäly on hyvä tässäkin
 - Myös niille, jotka eivät hae uutta työtä
- **Työpaikan vaihtaminen aika-ajoin kannattaa**
 - Osaaminen karttuu
 - Jos jää työttömäksi, helpompi työllistyä

Onnistunut tekoälyohjelma vaatii henkilökunnan innostusta

- Ylhäältä päin sanelu tuottaa nelirajajarrutuksen
- Vaikea luottaa reiluun kohteluun, jos kaveri sai juuri kenkää
- Työpaikkatuho ei ole aiempaa nopeampaa, mutta se voi tuottaa enemmän pudokkaita
- Luottamus yhteiskuntaan: terveystietojen toissijainen käyttö
- **Ylipäänsä kuitenkin tekoäly tekee maailmasta paremman**
 - Se pitää saada myös tuntumaan siltä!